

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. kovo 18 d. Nr. 21RE2-69 (AG2-31/13-2024)
Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – ir Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Evaldo Ambrozaičio, Vilijos Astrauskienės, Ingos Drąsutavičienės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja), sekretoriaujant Margaritai Žiobakaitei, dalyvaujant pareiškėjui I. K., atsakovės Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovui Aidui Triaušiuui,

2024 m. kovo 15 d. viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotolinio ryšio priemonėmis išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo I. K. patikslintą skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos I teritorinio skyriaus 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimo Nr. STS-7262 „Dėl darbingumo lygio“ ir Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimo Nr. SS-4180 „Dėl I. K. darbingumo lygio“ panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė :

Komisijos 2024 m. vasario 20 d. sprendimu Nr. P2-41 (AG2-31/13-2024) (b. l. 23–24) priimtas nagrinėti pareiškėjo I. K. patikslintas skundas (b. l. 19) atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kuriuo prašoma panaikinti:

1) Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Tarnyba) Klaipėdos I teritorinio skyriaus 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimą Nr. STS-7262 „Dėl darbingumo lygio“ (toliau – ir 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimas);

2) Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimą Nr. SS-4180 „Dėl I. K. darbingumo lygio“ (toliau – ir 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimas).

Pareiškėjas nesutinka su skundžiamais sprendimais, teigia, kad jie neobjektyvūs, buvo priimti neišklausius pareiškėjo. Paaiškina, kad dėl 2017 m. rugsėjo 14 d. patirtos traumos, kurios pasekmės tik stiprėja, jo būklė kasmet blogėja. Dėl nuolatinių skausmų pareiškėjas negali pilnavertiškai gyventi, dirbti pagal profesiją. Teigia, jog nuolat vartoja vaistus nuo skausmo, o dėl kojų ir stuburo skausmų, negali išstovėti ilgiau kaip 4 valandas. Paaiškina, kad yra pakeistas vienas klubo sąnarys, kitą (kairįjį) reikia keisti, šiuo metu laukia eilėje dėl procedūros atlikimo.

Komisijos posėdžio metu pareiškėjas prašė skundą tenkinti. Nurodė, jog būklė pastaruoju metu sparčiai blogėja, negali ilgiau vaikščioti, sunku sėdėti, kojos čiurnos sąnarys beveik nejudrus. Dešinysis operuotas klubas buvo išniręs. Jaučia nuolatinius skausmus, kuriuos malšina nuskausminamaisiais, tačiau pastarųjų vartoti dėl hepatito C nuolat negali.

Atsakovė Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsiliepimu (b. l. 32–34) prašo patikslintą skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsakovė nurodo, kad pareiškėjo darbingumo lygis buvo vertinamas 2023 m. rugpjūčio 8 d. – 2023 m. lapkričio 16 d. Tarnybos (nuo 2024 m. sausio 1 d. – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos) Klaipėdos I teritoriniame skyriuje (toliau – ir Tarnybos teritorinis skyrius), kuris asmeniui nustatė 65 procentus darbingumo lygį. Nesutikdamas su Tarnybos teritorinio skyriaus priimtu sprendimu, pareiškėjas kreipėsi į Tarnybos direktorių dėl pakartotinio darbingumo lygio vertinimo, kuris, išsamiai išnagrinėjęs asmens darbingumo lygio nustatymo byloje esančius medicininius dokumentus, 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimu paliko galioti nepakeistą Tarnybos teritorinio skyriaus 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimą.

Paaiškina, kad darbingumo lygis buvo vertinamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 patvirtintu Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašu (toliau – Kriterijų aprašas), jo 1 ir 2 priedais ir Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašu (toliau – Tvarkos aprašas) (galiojanti redakcija iki 2023 m. gruodžio 31 d.).

Vertinant pareiškėjo darbingumo lygį 2023 m. periodu buvo vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo XIV skyriaus 80.19.2.1 papunkčiu (vertinamas 80 proc. bazinio darbingumo lygio verte), kuris taikomas, kai asmeniui diagnozuojama (*duomenys neskelbtini*). Pastarasis kriterijus buvo taikytas dėl tos priežasties, kad medicininių dokumentų duomenimis nustatyta, jog asmens (*duomenys neskelbtini*). Toks vertinimas grindžiamas 2023 m. birželio 6 d. ortopedo traumatologo konsultacijos ir 2023 m. rugpjūčio 1 d. siuntimo į Tarnybą duomenimis.

Taip pat vertinant pareiškėjo darbingumo lygį 2023 m. periodu, buvo taikytas Kriterijų aprašo 1 priedo XIV skyriaus 80.1.2 papunktis (vertinamas 70 proc. bazinio darbingumo lygio verte), taikomas, kai asmeniui diagnozuojamas (*duomenys neskelbtini*). Pastarasis kriterijus buvo taikytas dėl tos priežasties, kad pareiškėjui diagnozuotas (*duomenys neskelbtini*), dominuoja (*duomenys neskelbtini*), kas ir atitiko minėto papunkčio dispoziciją. Vertinimas patvirtintas 2023 m. spalio 24 d. fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojo, 2023 m. lapkričio 9 d. neurologo konsultacijų ir 2023 m. rugpjūčio 1 d. siuntimo į Tarnybą duomenimis.

Teigia, kad pareiškėjo darbingumo lygis vertinimo metu negalėjo būti įvertintas mažesnėmis procentinėmis išraiškomis, nes anksčiau pareiškėjo sveikatos funkciniai sutrikimai yra vertinami vadovaujantis Kriterijų aprašo 1 priedo punktais, kurie yra įvertinti konkrečiomis bazinio darbingumo lygio vertėmis ir kurios negali būti koreguojamos ar kitaip keičiamos. Pažymi, jog Tarnyba, nustatydamas darbingumo lygį, vertina ne atskiras ligas, užsifruotas tam tikrais Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – ir TLK-10-AM) kodais, ir nustato ne sveikatos, o darbingumo lygį, kuriam iš esmės įtaką daro ne diagnozuota liga ar asmens patirta trauma, o dėl jų kilę nustatyti funkciniai sutrikimai, dėl kurių masto ir yra nustatomas didesnis ar mažesnis darbingumo lygis.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, atsakovė daro išvadą, kad pareiškėjas savo reikalavimą grindžia išimtinai subjektyviu teisės aktų ir medicininių dokumentų vertinimu, todėl pareiškėjas, argumentuodamas tai, kad jam netinkamai nustatytas darbingumo lygis, nesiremia teisės normų nuostatomis, nepateikia jokių įrodymų, pagrindžiančių šio reikalavimo teisėtumą ir pagrįstumą, todėl pareiškėjo argumentai, kad jam netinkamai buvo nustatytas 65 procentų darbingumo lygis nelaikytinas teisiškai reikšmingu ir skundas atmestinas.

Komisijos posėdžio metu atsakovės atstovas prašė skundą atmesti kaip nepagrįstą atsiliepime išdėstytų argumentų pagrindu. Akcentavo, jog tiek Tarnybos teritoriniame skyriuje, tiek Tarnyboje vertinimas buvo atliktas vertinant ne pareiškėjui diagnozuotas ligas ar traumas atskirai, bet jų sukeltus funkcinis sutrikimus, dėl kurių, atsižvelgiant į Kriterijų apraše numatytus kriterijus, nustatomas tam tikras darbingumo lygis. Pažymėjo, jog vadovaujantis Tvarkos aprašo XVI skyriuje nurodyta išimtimi, pakartotinio vertinimo metu asmuo nebuvo apklausiamas ir jo veiklos bei

gebėjimai buvo vertinami pagal Tarnybos teritoriniame skyriuje paties asmens pateiktus atsakymus ir surinktus balus.

Patikslintas skundas tenkintinas.

Byloje kilo ginčas dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos I teritorinio skyriaus 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimo Nr. STS-7262 „Dėl darbingumo lygio“, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimo Nr. SS-4180 „Dėl I. K. darbingumo lygio“ teisėtumo.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas 2023 m. rugpjūčio 8 d. prašymu „Prašymas nustatyti negalią“ (toliau – ir 2023 m. rugpjūčio 8 d. prašymas) kreipėsi į Tarnybą, prašydamas nustatyti darbingumo lygį (b. l. 37–38).

Tarnybos Klaipėdos I teritorinis skyrius 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimu Nr. STS-7262 „Dėl darbingumo lygio“, atsižvelgdamas į 2023 m. rugpjūčio 8 d. gautą prašymą, atliko pareiškėjo darbingumo lygio vertinimą (b. l. 6–7, 56–57). Remdamasis 2023 m. rugpjūčio 1 d. siuntimu Nr. E027 ir kituose į Tarnybą patektuose medicininiuose dokumentuose pagal TKL-10-AM nurodytomis diagnozėmis: (*duomenys neskelbtini*) ir vadovaudamasis Kriterijų aprašo 1 priedo 80.1.2, 80.19.2.1, 82.1 papunkčiais bei Kriterijų aprašo 6 punkto nuostatomis, nustatė 63 procentų bazinį darbingumo lygį. Papildomai nurodė, kad asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai įvertinti pagal užpildytą asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyną, patvirtintą Kriterijų aprašo 2 priede (toliau – ir Klausimynas). Įvertinus Klausimyną, nustatyti 23 balai, kurie vadovaujantis Kriterijų aprašo 10 punktu, prilyginti koeficientui 1.0. Įvertinus medicininius bei asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus, nustatytas 65 procentų darbingumo lygis. Sprendimas priimtas 2023 m. lapkričio 16 d. darbingumo lygio vertinimo akto Nr. DL-3286 pagrindu. Taip pat nurodė, kad specialieji poreikiai nenustatyti, nes 2023 m. rugpjūčio 1 d. siuntimu Nr. E027 ir kituose į Tarnybą patektuose medicininiuose dokumentuose pagal TLK-10-AM nurodytos diagnozės ir organizmo funkcijų sutrikimai neatitiko Specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. AI-765/N-1530, 1 priede nurodytą Bazinio funkcionavimo lygmens kriterijų.

Pareiškėjas 2023 m. lapkričio 29 d. skundu „Dėl Tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo“ (toliau – ir Skundas, b. l. 58–59) kreipėsi į Tarnybos direktorių. Nurodė, kad nesutinka su 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimu dėl neobjektyvumo. Paaikšino, kad jo patirtos traumos turi pasekmes. Jis negali dirbti visą darbo dieną dėl kojų skausmų, dėl stuburo traumos negali normaliai stovėti bei sėdėti, dėl užspausto nervo pareiškėjas blogai valdo dešinę ranką. Teigė, kad rehabilitologas pareiškėjo lankstumą matavo su liniuote ir teigė, kad toks vertinimas yra neobjektyvus.

Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. SS-4180 „Dėl I. K. darbingumo lygio“ nuspręsta palikti galioti 2023 m. lapkričio 16 d. priimtą sprendimą, kuriuo pareiškėjui nustatytas 65 proc. darbingumo lygis (b. l. 3–4, 62–63). Šiame sprendime nurodyta, kad pakartotinis pareiškėjo darbingumo lygio vertinimas atliktas remiantis byloje ir Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinėje sistemoje (toliau – ir ESPBI IS) esančiais mediciniais dokumentais. Tarnybos Sprendimų kontrolės skyriuje Klausimynas pakartotinai pildytas nebuvo, kadangi įvertinus mediciniais dokumentais patvirtintus asmens funkcinis sutrikimus, nekilo abejonių dėl Tarnybos teritorinio skyriaus užpildyto Klausimyno pagrįstumo. Taip pat nurodoma, kad vadovaujantis Kriterijų aprašo 4 punktu, bazinis darbingumas vertinamas atsižvelgiant į asmens sveikatos būklę: į visas jo darbingumui įtaką darančias ligas, traumas, patologines būkles bei su tuo susijusius organizmo funkcijų sutrikimus. Kriterijų aprašo 6 punkte įtvirtinta nuostata, kad jei dėl kelių ligų ar traumų atsiradę funkciniai sutrikimai stiprina vienas kitą, dėl sunkiausio organizmo funkcinio sutrikimo bazinio darbingumo procentai dauginami iš koeficientų 6.1–6.4 papunkčiuose nustatyta tvarka. Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius,

objektyviai ir visapusiškai išnagrinėjęs asmens byloje ir ESPBI IS esančius duomenis dėl siuntimo į Tarnybą nurodytų diagnozių pagal TLK-10-AM kodus: (*duomenys neskelbtini*); vadovaudamasis Kriterijų aprašo 1 priedo nuostatomis, atitinkančiomis asmeniui diagnozuotus sveikatos funkcinis sutrikimus, pareiškėjui nustatė 63 proc. bazinį darbingumo lygį.

2023 m. gruodžio 29 d. sprendime paaiškinama, kad vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozės pagal TLK-10-AM kodą (*duomenys neskelbtini*), vadovautasi Kriterijų aprašo I priedo XIV skyriaus 80.19.2.1. papunkčiu, kuris taikomas, kai asmeniui diagnozuojama (*duomenys neskelbtini*). Taikant minėtą punktą nustatytas 80 procentų bazinis darbingumo lygis, nes, remiantis byloje esančiais duomenimis, asmens dešiniojo čiurnos sąnario judesiai išnykę, ankilozė funkciškai patogioje padėtyje. Minėta aplinkybė patvirtinta 2023 m. birželio 6 d. ortopedo traumatologo konsultacijos ir 2023 m. rugpjūčio 1 d. siuntimo į Tarnybą duomenimis. Mažesnė bazinio darbingumo lygio procentinė vertė nenustatyta, nes medicininiais dokumentais nepatvirtinta (*duomenys neskelbtini*). Remiantis Kriterijų aprašo 6.1 papunkčiu, pagal šią diagnozę nustatytas bazinis darbingumo lygis prilygintas koeficientui 0,9. Minėtas papunktis nustato, kad, jeigu kito organizmo funkcinio sutrikimo atveju bazinio darbingumo procentai yra 70–80, dėl sunkiausio organizmo funkcijos sutrikimo gauti bazinio darbingumo procentai yra dauginami iš koeficiento 0,9.

Taip pat paaiškinama, kad vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozių pagal TLK-10-AM kodus (*duomenys neskelbtini*) vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo XIV skyriaus 80.1.2 papunkčiu, kuris taikomas, kai nustatytas (*duomenys neskelbtini*). Taikant minėtą papunktį nustatytas 70 procentų bazinis darbingumo lygis, nes, remiantis byloje esančiais duomenimis, asmeniui diagnozuotas (*duomenys neskelbtini*). Minėtos aplinkybės patvirtintos 2023 m. spalio 24 d. fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojo, 2023 m. lapkričio 9 d. neurologo konsultacijų ir 2023 m. rugpjūčio 1 d. siuntimo į Tarnybą duomenimis. Mažesnė bazinio darbingumo lygio procentinė vertė nenustatyta, nes medicininiais dokumentais nepatvirtintas (*duomenys neskelbtini*).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius bazinį darbingumą prilygino 63 procentams ($DL = 70 \text{ procentų} \times 0,9$).

Atliekant asmens darbingumo lygio vertinimą buvo įvertinti asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai, kurie, vadovaujantis Kriterijų aprašo 8 punktu ir Kriterijų aprašo 2 priedu, vertinami balais nuo 0 iki 4, atsižvelgiant į asmens gebėjimą dalyvauti kasdieniniame gyvenime, dirbti, panaudoti turimą profesinę kvalifikaciją ar įgyti naują bei būti savarankiškam. Vadovaudamasis Kriterijų aprašo 11 punktu, Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius nurodė, kad Tarnybos teritoriniame skyriuje užpildyto veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno balų suma yra 23. Vadovaujantis Kriterijų aprašo 10.3 papunkčiu, kai klausimyno balų suma yra 23–67 balų, ji prilyginama koeficientui 1, todėl šiuo atveju taikytas minėtas įtakos koeficientas – sudauginus ir suapvalinus nustatytas 65 procentų darbingumo lygis ($DL = 63 \text{ procentai} \times 1$).

2023 m. gruodžio 29 d. sprendime nurodyta, kad, vadovaujantis Tvarcos aprašo 17.1 papunkčiu bei atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjui nustatytas 65 procentų darbingumo lygis, neįgaliojo pažymėjimas, rekomendacija dėl specialiosios pagalbos priemonių ir išvada dėl darbo pobūdžio ir sąlygų pareiškėjui neišduoti.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., toliau – ir VAI), Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas (*past.*, nuo 2024 m. sausio 1 d. – Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas, ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2023 m. balandžio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., toliau – ir NSIĮ), Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašas (minėta, toliau – ir Kriterijų aprašas) ir Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašas (minėta, toliau – ir Tvarcos aprašas), patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 (redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.).

Vadovaujantis NSIĮ 2 straipsnio 5 dalimi, darbingumo lygis apibrėžiamas kaip asmens pajėgumas įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją ar įgyti naują profesinę kompetenciją arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (minėta, įstaigos pavadinimas nuo

2024 m. sausio 1 d. – Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos) pagal kompetenciją dalyvauja formuojant ir įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos politiką dėl neįgalumo lygio, darbingumo lygio, profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio, specialiųjų poreikių, specialiųjų poreikių lygio, darbo asistento pagalbos poreikio nustatymo, neįgaliojo aprūpintojo skyrimo (NSIĮ 16 straipsnio 2 dalies 5punktas). Atsakovei teisės aktais suteikta teisė nustatyti darbingumo lygį, jo priežastis, atsiradimo laiką, terminą (NSIĮ 18 straipsnio 1 dalis, 2 dalies 2 punktą). Darbingumo lygis įvertinamas procentais, 5 punktu intervalais ir yra nustatomas asmenims nuo 18 metų iki senatvės pensijos (NSIĮ 20 straipsnio 1, 7 dalys). Darbingumo lygis nustatomas įvertinus asmens sveikatos būklę ir galimybes atlikti turimos kvalifikacijos darbus, įgyti naują kvalifikaciją ar dirbti darbus, nereikalaujančius profesinės kvalifikacijos po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės ir profesinės reabilitacijos bei specialiosios pagalbos priemonės (NSIĮ 20 straipsnio 4 dalis).

Vadovaujantis NSIĮ 20 straipsnio 6 dalimi, darbingumo lygis nustatomas remiantis asmenį gydančių gydytojų, profesinės reabilitacijos ir kitų specialistų pateiktais dokumentais. Nustatant darbingumo lygį turi teisę dalyvauti asmuo, kurio darbingumo lygis vertinamas, ir (ar) jo atstovas pagal įstatymą, ir (ar) jo aprūpintojas. Darbingumo lygį nustatanti institucija gali nuspręsti pakviesti asmenį ir (ar) jo atstavą pagal įstatymą, ir (ar) jo aprūpintoją dalyvauti nustatant darbingumo lygį. Kriterijai ir tvarka, pagal kuriuos asmeniui nustatomas darbingumo lygis nustatyti Kriterijų ir Tvarkos aprašuose (NSIĮ 20 straipsnio 9 dalis).

Kriterijų aprašas apibrėžia kriterijus, kuriais vadovaujantis nustatomas darbingumo lygis, bei jų taikymą (Kriterijų aprašo 1 punktą). Asmens darbingumo lygis nustatomas vertinant Kriterijų aprašo 3 punkte nurodytus šiuos kriterijus: medicininius, t. y. asmens bazinį darbingumą (Kriterijų aprašo 1 priedas); asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti (Kriterijų aprašo 2 priedas). Pagal minėtą aprašą medicininiai kriterijai, t. y. bazinis darbingumas, vertinamas atsižvelgiant į asmens sveikatos būklę bei į visas jo darbingumą įtakančias ligas ar traumas, patologines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcinis sutrikimus (Kriterijų aprašo 4 punktą). Bazinis darbingumas vertinamas procentais nuo 0 iki 100. Gauti bazinio darbingumo procentai negali būti mažesni už 0 ir didesni už 100 (Kriterijų aprašo 7 punktą). Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai vertinami balais nuo 0 iki 4, atsižvelgiant į asmens gebėjimą dalyvauti kasdieniame gyvenime, dirbti, panaudoti turimą profesinę kvalifikaciją ar įgyti naują bei būti savarankiškam. Asmens veikla ir gebėjimas dalyvauti vertinami užpildžius Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyną (minėta, toliau – ir Klausimynas). Gauti Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno balai prilyginami koeficientams. Apskaičiuojant asmens darbingumo lygį, bazinio darbingumo procentai dauginami iš Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti koeficiento (Kriterijų aprašo 8–11 punktai).

Tvarkos aprašas reglamentuoja dokumentų, reikalingų darbingumo lygiui nustatyti, pateikimą, darbingumo lygio, termino, atsiradimo laiko, priežasties nustatymą, pakartotinį darbingumo lygio vertinimą (Tvarkos aprašo 1 punktą). Tvarkos aprašo 6.1 punktas apibrėžia, kad bazinis darbingumas – asmens darbingumo lygis, nustatytas vadovaujantis mediciniais kriterijais. Darbingumo lygis nustatomas 5 procentinių punktų intervalu (Tvarkos aprašo 11 punktą). Minėto Tvarkos aprašo 12.6 punkte nustatyta, jog darbingumo lygis nustatomas asmeniui nedalyvaujant, kai darbingumo lygis vertinamas pakartotinai. Šiame papunktyje nustatyta atveju Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas pildomas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindinamas susisiekus elektroninių ryšių priemonėmis. Asmuo gali būti pakviestas atvykti į tarnybą dalyvauti pakartotinai vertinant jo darbingumo lygį, jei pildant Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyną elektroninių ryšių priemonėmis kyla abejonių dėl asmens ar jo atstovo teikiamos informacijos teisingumo. Tai, kad Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas užpildytas ir su jo rezultatais asmuo ar jo atstovas supažindintas elektroninių ryšių priemonėmis, pažymima Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno pastabose. Šio papunkčio nuostatos netaikomos, jei asmuo ar jo atstovas išreiškia norą (raštu arba žodžiu) atvykti į Tarnybą dalyvauti pildant Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyną. Taigi pastaroji teisės norma tiesiogiai siejama su asmens, kurio darbingumo lygis yra vertinamas, teise būti supažindintam su darbingumo lygio nustatymo tvarka,

kriterijais, Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti pildant klausimyną ir vertinant asmens darbingumo lygį, bei priimtu Tarnybos sprendimu (Tvarkos aprašo 43.3 punktas).

Išdėstytas teisinis reglamentavimas reiškia, jog darbingumo lygio vertinimas yra kompleksinis asmens sveikatos funkcinių sutrikimų ir psichosocialinių faktorių vertinimas, kurio tikslas – atsižvelgiant į diagnozuotų organizmo funkcinių sutrikimų laipsnį, ligos eigą ir taikomą gydymą nustatyti, kiek asmuo pajėgus įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją ar įgyti naują arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Darbingumo lygio vertinimas atliekamas remiantis objektyviais duomenimis: asmens sveikatos priežiūros įstaigos išduotu siuntimu į Tarnybą, išrašais iš medicininių dokumentų, atliktų medicininių tyrimų išvadomis, gydytojų specialistų konsultacijų išvadomis, paciento kortelėje identifikuotais įrašais ir paties asmens pateikiama informacija.

Lietuvos vyriausiais administracinis teismas yra nurodęs, jog administraciniai teismai (šiuo atveju Komisija) turi ribotą kompetenciją sprendžiant specialių mokslo žinių reikalaujančius medicinos srities klausimus ir teismas (šiuo atveju Komisija) nėra kompetentingas spręsti, ar medicininių kriterijų vertinimą Tarnyba (nuo 2024 m. sausio 1 d. – Agentūra) atliko pagal realią pareiškėjo sveikatos būklę. Teisėjų kolegija pažymi, kad teismas (Komisija) yra kompetentinga patikrinti, ar nebuvo pažeistos teisės aktų nuostatos, o konkrečiai Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašo ir kitos nuostatos, sprendžiant dėl pareiškėjo darbingumo lygio, o taip pat, ar priimant ginčijamą aktą buvo laikytasi procedūrinių taisyklių, ar atsakovas veikė savo kompetencijos ribose (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. lapkričio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1252-822/2019).

Minėta, jog pareiškėjas Komisijai pateiktame patikslintame skunde nurodo, kad nesutinka su 2023 m. lapkričio 16 d. bei 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimais, teigia, kad jie neobjektyvūs, buvo priimti neišklausius pareiškėjo.

Iš byloje esančių duomenų nustatyta, kad atsakovė nesilaikė Tvarkos aprašo 12.6 papunktyje nustatytos pareigos atlikti visapusišką ir objektyvų aplinkybių ištyrimą vertinant pareiškėjo darbingumo lygį. Kaip matyti iš Tarnybos Sprendimų kontrolės 2023 m. gruodžio 29 d. lygio vertinimo akto Nr. DL-3501 (toliau – ir Aktas, b. l. 64–68) 24 punkto duomenų, pareiškėjo darbingumo lygis buvo vertinamas tik pagal: 24.1 – Siuntimo į Tarnybą duomenis; 24.4 – Specialistų, konsultantų išvadas. Skundžiamame 2023 m. gruodžio 29 d. sprendime nurodyta, kad vertinant pareiškėjo darbingumo lygį, Klausimynas pakartotinai pildytas nebuvo, kadangi įvertinus mediciniais dokumentais patvirtintus asmens funkcinius sutrikimus, nekilo abejonių dėl Tarnybos teritorinio skyriaus užpildyto klausimyno pagrįstumo. Pažymėtina, kad pagal Kriterijų aprašo 11 punktą, Klausimyno rezultatai yra reikšmingi apskaičiuojant darbingumo lygį, t. y. bazinio darbingumo procentai dauginami iš Klausimyne surinktų balų, kurie prilyginami koeficientams, o vadovaujantis Kriterijų aprašo 3 punktu, asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimynas yra vienas iš dviejų vertinamųjų, kurio vieno eliminavimas sąlygoja esminį procedūros pažeidimo konstatavimą.

Lietuvos vyriausiais administracinis teismas yra pažymėjęs, kad Tarnyba, pakartotinai nagrinėdama klausimą, priskirtą šios institucijos kompetencijai, nors ir pagal asmens skundą, privalo ne tik tikrinti Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimo pagrįstumą, bet kartu ir spręsti klausimą dėl pakartotinio darbingumo lygio vertinimo, kaip yra įsakmiai nustatyta jos veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Tvarkos aprašas nustato Tarnybos kompetenciją pagal asmens skundą atlikti pakartotinį darbingumo lygio vertinimą bei įtvirtina konkrečias Tarnybos funkcijas. Taigi Tarnyba ne tik tikrina Tarnybos teritorinio skyriaus sprendimo pagrįstumą, bet kartu ir pakartotinai nagrinėja šios institucijos kompetencijai priskirtą klausimą – dėl pakartotinio darbingumo lygio vertinimo (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 17 d. nutartis administracinėje byloje eA-778-525/2017).

Komisijos posėdžio metu Agentūros atstovas nurodė, jog Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius, pakartotinai vertindamas pareiškėjo darbingumo lygį skundo dėl teritorinio padalinio priimto sprendimu pagrindu, turėjo teisę nepildyti Klausimyno, kadangi tokią išimtį numato Tvarkos aprašo XVI skyrius. Komisija įvertinusi šį argumentą bei Tvarkos aprašo minėto skyriaus nuostatas, pažymi, jog Tvarkos aprašo 38¹ punkte nustatyta Tarnybos teisė pakviesti arba nekviesti asmenį dalyvauti

pakartotinai vertinant jo darbingumo lygį, o tuo atveju kai kviečiamas asmuo be pateisinamos priežasties neatvyksta į Tarnybą, Tarnyba gali priimti sprendimą nekeisti Tarnybos teritorinio skyriaus priimto sprendimo. Tačiau, atkreiptinas dėmesys į tai, jog ši nuostata nenumato išlygos nepildyti Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno ir su jo rezultatais nesupažindinti asmens ir/ar jo atstovo elektroninių ryšių priemonėmis, kaip to reikalauja Tvarkos aprašo 12.6 punktas. Kitokio vertinimo atveju būtų pažeidžiama asmens teisė į objektyvų, išsamų, pagrįstą ir teisėtą procedūrą. Tuo labiau, kaip jau minėta, Klausimynas yra venas iš dviejų vertinimo elementų, kurio rezultatai turi tiesioginę įtaką asmens darbingumo lygio nustatymui.

Taigi atsižvelgiant į tai, jog Tarnybos Sprendimų kontrolės skyrius neužtikrino objektyvaus ir visapusiškai pagrįsto pareiškėjo darbingumo lygio vertinimo, neišklausius pareiškėjo ir neįvertinus jo veiklos ir gebėjimo dalyvauti pažeidė imperatyvias Tvarkos aprašo 12.6 punkto, Kriterijų aprašo 3 punkto nuostatas, todėl negalėjo priimti teisėto ir pagrįsto 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimo.

Be to, Komisijos posėdžio metu tiek pareiškėjas, tiek ir atsakovės Agentūros atstovas, patvirtino, jog Klausimynas, kurį vertino Tarnybos teritorinis skyrius prieš priimant 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimą, buvo pildomas ne Tarnybos teritoriniame padalinyje pareiškėjui dalyvaujant, bet Tarnyboje, 2023 m. rugpjūčio 8 d. prašymo dėl darbingumo lygio įvertinimo teikimo metu ir tik persiųstas sprendimą priimančiam Tarnybos teritoriniam padaliniam. Kitokiu laiku, būdu ir forma darbingumo lygio vertinime pareiškėjas nedalyvavo. Vertinant šią aplinkybę, galima daryti išvadą, jog Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos I teritorinio skyrius 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimą Nr. STS-7262 „Dėl darbingumo lygio“ priėmė formaliai, vertindamas tik dokumentų turinį, neapklausus paties pareiškėjo.

Vertinant skundžiamų 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimo bei 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimo teisėtumą Komisijai kilo abejonių ir dėl diagnozių neatitikties. Siuntime į Tarnybą (b. l. 38–39) bei patikslintame siuntime į Tarnybą (b. l. 43) VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika nurodė diagnozę pagal TLK-10-AM kodą – (*duomenys neskelbtini*), tačiau duomenų, jog ši diagnozė ir ar jos padariniai, galbūt įtakoję pareiškėjo būklę, būtų vertinti nėra. Ši diagnozė, kitaip nei kitos diagnozės, neįrašyta nei skundžiamuose sprendimuose nei darbingumo lygio vertinimo aktuose Nr. DL-3286 ir DL-3501 (b. l. 51–55, 64–68). Todėl, kyla pagrįsta abejonė ar pareiškėjo būklė buvo įvertinta atsižvelgiant į visapusišką pareiškėjo būseną, vertinant diagnozes ir patirtas traumas, to pasekoje ar tinkamai taikyti darbingumo lygį sąlygojantys kriterijai.

VAĮ 10 straipsnio 5 dalis numato, jog administracinis sprendimas turi būti motyvuotas bei pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis ar kitomis administraciniam sprendimui įtakos turėjusiomis aplinkybėmis (5 ir 6 papunkčiai). Šios normos sietinos su viešojo administravimo subjekto veiklai keliamu įstatymo viršenybės principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektų veikla atitiktų VAĮ išdėstytus teisinius pagrindus, o administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (VAĮ 3 straipsnio 1 dalies 4 punktas). Be to, atsakovė kaip viešojo administravimo subjektas, yra saistoma gero administravimo principo imperatyvų. Šis principas įtvirtintas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (žr., pvz., Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalies nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms) bei tarptautiniuose dokumentuose. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai, išaiškinti visas klausimui spręsti reikšmingas aplinkybes, išklausyti asmenis, kurių atžvilgiu yra priimami administraciniai sprendimai (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. rugsėjo 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-5184-575/2019), taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. spalio 4 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-134/2012, 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-708/2013, 2014 m. balandžio 22d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-816/2014 ir kt.).

Įvertinus nurodytas teises ir faktines aplinkybes, sprendžiama, jog Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos I teritorinio skyriaus 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimas Nr. STS-7262 „Dėl darbingumo lygio“ ir Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimas Nr. SS-4180 „Dėl I. K. darbingumo lygio“ neatitinka VAI 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintų administraciniams sprendimams keliamų reikalavimų, turėjusių užtikrinti visapusišką skundo pagrindą sudariusių aplinkybių ištyrimą ir vertinimą. O Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimas Nr. SS-4180 „Dėl I. K. darbingumo lygio“ priimtas pažeidžiant VAI 3 straipsnyje įtvirtintą įstatymo viršenybės principą, gero viešojo administravimo principą, Kriterijų aprašo 3 punktą bei Tvarcos aprašo 12. 6, 43.3 ir 43.4 punktus.

Nustatyti skundžiamų sprendimų ir procedūrų juos priimant trūkumai yra esminiai todėl laikytina, jog yra pagrindas pripažinti minėtus sprendimus neteisėtais ir juos panaikinti. Skundžiamų 2023 m. lapkričio 16 d. bei 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimų panaikinimo teisinė pasekmė yra ta, kad atsakovė turi iš naujo išnagrinėti pareiškėjo 2023 m. rugpjūčio 8 d. prašymą nustatyti darbingumo lygį.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 22 straipsniu, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

pareiškėjo I. K. patikslintą skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tenkinti.

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos I teritorinio skyriaus 2023 m. lapkričio 16 d. sprendimą Nr. STS-7262 „Dėl darbingumo lygio“.

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2023 m. gruodžio 29 d. sprendimą Nr. SS-4180 „Dėl I. K. darbingumo lygio“.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir netiektina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Inga Drąsutavičienė

Komisijos nariai

Evaldas Ambrozaitis

Vilija Astrauskienė